

2020 / Vol:6, Issue:34 / pp.2301-2309

REVIEW ARTICLE

Arrival Date : 15.11.2020

Published Date : 27.12.2020

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.503>

Reference : Koçak, H. (2020). "Dijital Çağda İletişim Güvenliği ve Toplum", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(34):2301-2309.

DİJİTAL ÇAĞDA İLETİŞİM GÜVENLİĞİ VE TOPLUM ¹

Communication Safety and Society In The Digital Age

Prof. Dr. Hüseyin KOÇAK

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Afyonkarahisar/Türkiye

ORCID: 0000-0003-2648-4384

ÖZET

İnsan, işitme ve dokunma duyularını büyük ölçüde yitirmiş, büyük ölçüde görme duygusuna indirgenmiştir. Günümüz toplumlarını, dijital toplum ve yaşanan yüzyılı da dijital yüzyıl olarak tanımlamak yanlış olmasa gerekir. 20. Yüzyılın ilk yarısında, radyo ve televizyonun icadı ile kitlesel iletişim sağlanmaya başlamıştır. Bununla birlikte, çok çeşitli bilgi ve iletişim teknolojilerinin günümüzde hızla artan bir oranda kullanılır hale gelmesi, ekonomik ve sosyal hayatta karşılaşılan pek çok işlemleri kolaylaştırdığı ölçüde, bilgi ve iletişim güvenliğine ilişkin çeşitli boyutlarda risk ve tehditleri de beraberinde getirmiştir. Birçok insanın mobil ve çevrimiçi olduğu dijital çağda, paylaşım ve iletişim sınırı olmadan, özgür ve özgün tartışma zemini oluşturan sosyal medya, fırsatlar açısından son derece önemlidir. Eğitim, araştırma ve bilgi sağlama anlamında da sosyal medya, kapılarını ardına kadar açmaktadır. Sosyal medya bireyler, toplumlar, ülkeler hatta tüm dünya üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de bilgisayar ve mobil iletişim teknoloji ve cihazlarının her geçen gün artan bir şekilde kullanılır hale gelmesiyle, bu teknoloji ve sistemleri kullanan kişilerin, büyük bir çoğunlukla bilgi güvenliğine karşı oluşabilecek risk ve tehditlerin farkında olmadığı gözlemlenmektedir. Bireyler, toplumlar ve devletlerin öncelikli ve ortak hedefi; var olmak, kendini korumak, kendine karşı oluşabilecek tehlikelere karşı önlemler almak, varlığını sürdürebilmek; kısacası güvenliğini sağlamaktır. Bu açılarıdan bakıldığında, güvenlik, insanlığın hiçbir şekilde vazgeçemeyeceği temel bir ihtiyaçtır. Bu bildiride, literatür taraması yöntemiyle, öncelikle kavramsal ve tarihsel açıdan internet ve iletişim teknolojisi üzerinde durulmakta ardından iletişim güvenliğinin bireyler ve toplumlar açısından önemine vurgu yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, İletişim Güvenliği, İnternet, Toplum.

ABSTRACT

Man has lost his sense of hearing and touch to a great extent and has been reduced to the sense of vision. It should not be wrong to define today's societies, digital society and the current century as the digital century. In the first half of the 20th century, mass communication began to be created by the invention of radio and television. However, the increasing use of a wide range of information and communication technologies today has brought risks and threats in various dimensions to the extent of information safety that facilitates many processes in economic and social life. In a digital age where many people are mobile and online, social media, which is free and unique without the limit of sharing and communication, is extremely important in terms of opportunities. It also opens its doors to education, research and providing information. Social media has a significant impact on individuals, societies, countries or even the entire world. It is observed that, as in the whole world, computer and mobile communication technology and devices are becoming increasingly used in our country, it is observed that those who use these technologies and systems are not aware of the risks and threats that may be against information safety. The primary and common goal of individuals, societies and states; to be self-preserved, to take measures against the hazards that may arise, to be able to sustain its existence; in short, to ensure safety. In this respect, safety is a necessity that human beings can not give up in any way. This paper focuses primarily on the internet and communication technology from a conceptual and historical perspective and the importance of communication safety in terms of individuals and societies by using literature method.

Keywords: Social Media, Communication Safety, Internet, Society.

¹ Bu makale 21-22 Kasım 2019 tarihleri arasında Bandırma'da yapılan, "3. Uluslararası Bölgesel Kalkınma ve Üniversitelerin Rolü Sempozyumu"nda sunulan "İnternet Çağında İletişim Güvenliği ve Toplum" isimli bildirinin güncellenmiş halidir.

1. GİRİŞ

Toplumlar, ilkel toplumlardan günümüze değin sınıflandırıldığında, şu anda dijital toplum aşamasına geldiği söylenebilir. Hızla yaşanan küreselleşme ve internet teknolojilerindeki gelişmeler bu durumu hızlandırmıştır. Artık gelinen noktada, özellikle, son zamanlarda dünyayı saran Covid-19 salgını ile birlikte, dijitalleşme hızla artmaktadır. Kimi çevreler tarafından dillendirilen, dijital bir çağa çok hızlı bir biçimde girildiği iddiası, artık gerçek olmaya başlamıştır. Görünen o ki, önümüzdeki günler toplumlar için çok belirsizlikler ve risklerin yanı sıra dijitalleşmeyi de hızlandıracaktır.

İnsanoğlu, 20. yüzyılın ilk yarısında, radyo ve televizyonun icadı ile, kitlesel anlamda iletişim sağlamaya başlamıştır. Bununla birlikte, insan yaşamını en çok etkileyen ve değiştiren araçlar ise 20. yüzyılın ikinci yarısında, bilgisayarların, mobil iletişim araçlarının ve internetin tüm dünya çapında yayılması olmuştur. Bununla birlikte, çok sayıda bilgi ve iletişim teknolojilerinin, günümüzde hızla artan bir oranda kullanılabilir hale gelmesi, ekonomik ve toplumsal hayatta karşılaşılan pek çok iş ve işlemleri kolaylaştırmıştır. Öte yandan, bu durum, bilgi güvenliğine ve mahremiyete ilişkin çeşitli boyutlarda ve önemli tehditleri de beraberinde getirmiştir.

İnternet teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişmeler, birçok alanda yeni yaşam şekillerini de ortaya koymuştur. Özellikle, internet kullanımının yaygınlaşması, bireysel ve toplumsal yaşamda meydana gelen değişimler, sadece olumlu değil, olumsuz birçok etkiyi de içerisinde barındırmaktadır. Bilgi ve iletişim kaynakları ile dünyayı adeta küreselleştiren internet, başta “kent, sağlık, ulaşım, güvenlik, doğal afet” olmak üzere pek çok alandaki ilişkilere yeni boyutlar kazandırmaktadır. İnternet ve iletişim alanında, her geçen gün hızla toplumsal yaşama giren yenilikler, yalnızca bu yeniliklere hazırlıklı ve vizyon sahibi toplumlarda olumlu etkiler yaparken, hazırlıksız toplumlarda olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Öte yandan, sosyal medya, bireyler, toplumlar, ülkeler hatta tüm dünya üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Dünya üzerindeki olgu, olay, bilgi gibi pek çok durum sosyal medya sayesinde kolay ulaşılabilir hale gelmektedir. Sosyal medya, insanların birbirleriyle etkileşimi noktasında önemli bir işleve sahiptir. Bireyler, sosyal medyaya göre hareket etmeye, kimliklerini oluşturmaya başlamışlardır. Bununla birlikte, bazı insanlar, sosyal medya hesaplarında yalan, yanlış haberleri hiç düşünmeden paylaşabilmekte ve kitleler yanlış yönlendirilmektedir. Bu durum, kültürel değerlerin kirlenmesine, geleneklerin yozlaşmasına sebep olmaktadır. Bunların yanında, sosyal medyanın topluma kazandırmış olduğu kimi değerler de vardır. İnsanlar, sosyal medyada okudukları, izledikleri, dinledikleri aracılığıyla yeni bilgiler edinmekte ve kendilerini geliştirmektedirler. Toplum bu sayede bilinçlenmektedir. Ülkemizde sosyal medya kullanım oranları yükselmeye devam etmektedir. Buna karşın, amacının dışında kullanılmasıyla toplumdaki yaşam tarzlarında, davranışlarda, sosyal ilişkiler ve özellikle de aile ilişkilerinde, olumsuzluklara neden olmaktadır.

İletişim güvenliği, geçmişten günümüze kadar var olmayı başarmış olan risk, tehlike ve tehditlerin yarattığı korkunun, günümüz bağlamında tekrardan ortaya çıktığı alanlardan biridir. Dijital çağda, haberleşme güvenliği, bilginin saklanması ve yayılması aşamalarında oluşan güvenlik açıklarının, toplumsal ve yönetsel alanlarda çok önemli etkileri olmaktadır. Söz konusu teknoloji ve sistemleri kullanan kişilerin de, büyük bir çoğunlukla bilgi ve iletişim güvenliğine karşı oluşabilecek risk ve tehditlerin yeterince farkında olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, bu teknolojileri salt bilinçsiz bir biçimde kullanan bir toplum olmanın, çok büyük bir eksiklik olduğu bilinmelidir. Birey ve toplum olarak, bize sunulan ve özellikle ücretsiz sunulan pek çok dijital hizmetin, altında yatan gizli niyet ve planları irdelemek gerekmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE TARİHSEL SÜREÇ

Son yüz elli yıldan beri, teknoloji bizlere birçok ütopya vadetmiştir. İnsanlar, hala, her yeni buluşu bir umut olarak görmektedir. İnsanoğlu, hala doğa üzerindeki egemenliğini artırmaya; yorulmadan çalışmanın, zenginliği, bilgiyi ve fırsatları herkese dağıtmanın yollarını bulmaya çalışmaktadır. İletişim teknolojileri, bu beklentiler açısından çok önemli bir yere sahiptir. Radyo, TV, bilgisayarlar,

akıllı telefonlar, sosyal medya vb. bütün bunlar, hep, toplumu değiştirebilecek ve yeniden düzenleyecek imkanlar olarak sunulmaktadır.

Toplumun mekanik bir varlık olmadığı, temel sosyoloji bilgisidir. Toplum, tıpkı insan gibi sert ve beklenmedik gelişmelerden etkilenecek değişen ve dönüşen bir yapıya sahiptir. Diğer bir deyişle toplumun, tıpkı insan fizyolojisi gibi beklenmedik veya ani bir zora muhatap kaldığında değişim yaşaması mukadderdir. Bunun yanında, kendisini düzluğe çıkaracak yol bulma refleksi ve kabiliyetine de sahiptir. Şayet toplumsal yaşamda büyük ölçekli bir dönüşüm dalgası gerçekleşirse, insanlık adına çok sayıda yenilikler yanında, ciddi toplumsal hastalıklar ve kırılmalıklar da ortaya çıkabilir. Modernlik, insanlık tarihinin en önemli dönüşümlerinden biri olarak uygarlık tarihindeki yerini alan büyük ölçekli bir değişim paradigmasıdır. Modernleşme sürecinin getirdikleri arasında; insanlık için çok önemli refah ve gelişme göstergelerinin yanı sıra, çok ciddi kırılmalıklar ve patolojiler de yer almaktadır(Karakaş, 2020:551).

İnternet, aileden, arkadaşlık ve iş ilişkilerine kadar, sosyal dokuyu, özellikle büyük kentlerde şimdiden değiştirmiş gibi görünüyor. Asıl sorulması gereken soru; İnternetin neden olacağı bu değişim, sonuçta insanlığın refah ve mutluluğuna katkıda mı bulunacak, yoksa insanları daha da mutsuz mu kılacak? Tarihsel süreç içerisinde, mağara duvarlarına çizilen resimlerden ve dumanla haberleşmeden, posta güvercini ve ulak kullanmaya kadar, birçok yöntem kullanarak haberleşen insanoğlu, 19. Yüzyılda önce telgrafın, sonra da telefonun icadıyla, elektronik ortamda haberleşmeye başlamıştır.

Bugün, dünyadaki kimi bilim insanları bu konuda farklı düşünceler ileri sürmektedirler. Pierre Levy, Marshall McLuhan gibi yazarlar, internetin, dünya üzerinde demokrasiyi bir kurum olarak geliştireceğini ve sosyal refahı artıracaklarını ileri sürerken, Alain Finkielkraut, Paul Virilio gibi felsefeciler ise, interneti, demokrasi ve özgürlükler için bir tehdit, hatta insanlığın felaketine sebep olabilecek bir faktör olarak görmektedirler(Tarcan, 2005:3).

İletişim teknolojilerinin toplumsal, siyasal ve kişisel etkilerinden söz ederken, 1960'larda, 1970'lerde Amerika'daki popüler düşünceye büyük ölçüde hakim olan Marshall McLuhan'dan söz etmek gerekmektedir. Ünlü eseri, Understanding Media: The Extensions of Man,(Araçları anlamak: İnsanın uzantıları) 1964 yılında yayınlamıştır. McLuhan'ın ünlü özdeyişi, "Mesaj, aracın kendisidir". Bu teoremin temelinde, önemli olanın, iletişim araçlarının içeriği değil, tekniği, daha doğrusu araçların kendisi olduğu düşüncesi yatmaktadır. Böylece, tek nüsha el yazmasından, binlerce çoğaltılabilen baskıya geçiş, doğrusal neden sonuç ilişkisini esas alan bir düşünme tarzının da başlangıcı olmuştur.

Enformasyon çağının en büyük keşfi olan internet, hızla bütün dünyayı kuşatmış; farklı hatta bazen birbirine zıt gelenek, tutum ve davranış alışkanlıklarına sahip kültürler içinde yaşayan bireylerin bile davranış kalıpları neredeyse birbiriyle benzeşmiştir. Bununla birlikte, internetin, özellikle çocukların ve ergenlerin üzerindeki yıkıcı etkileri nedeniyle birçok ailenin zorluk çektiği, bu sorunla nasıl başa çıkılacağını bilmediği ve yaşadıkları kaygı nedeniyle bazen çocuklarıyla ilişkilerinde kendilerinin de yıkıcı davrandıkları bilinmektedir(Kalkan ve Kaygusuz, 2013:iii).

Modern çağ, beraberinde çok hızlı bir değişimi de getirmiştir. Bu durum, en çok teknoloji açısından görülse de, her alanda gözlenebilir olanağına sahiptir. Modern toplumsal kurumların gelişimi ve bunların dünya çapındaki yaygınlığı, insanoğlunun güvenli ve hoş bir yaşamın tadını çıkarması için, modernlik öncesi sistemlerin herhangi birinden daha fazla fırsat yaratmış durumdadır. Modern çağ, sağladığı olumlu olanakların yanında bazı olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir(Karagülle ve Çaycı, 2014:3).

Bilim ve teknolojinin toplum yaşamının her alanına girmesi, toplumu büyük bir hızla değiştirmiştir. İnsanın çevresi, büyük bir teknolojik patlama içinde kalmıştır. Bu patlama pek çok kişiyi doğadan uzaklaştırmış geleneksel bağları koparmıştır. Teknolojinin etkinleşmesi ve yaygınlaşmasıyla birlikte, insanoğlunun ondan beklentileri de giderek artmış, bu zamanla bir bağımlılığa dönüşmüştür.

Arabalar, uçaklar ve diğer mekanik araçlarla fiziksel devingenliği güçlenen insan, zihinsel devingenliğini de telefon, televizyon, bilgisayarla genişletmiştir(Çelik ve Babaoğlu, 2017:4). Bu süreç sonunda makineler insan yaşamının bir parçası değil, insan yaşamı makinelerin bir parçasına dönüşmüş ve makine merkezli bir esaret anlayışı ön plana çıkmıştır.

Günümüzün en önemli teknolojilerinden birisi tartışmasız internettir. İnternet; iletişimi, ticareti, sohbeti, reklamı, bilgiyi, bilim ve teknolojiyi, eğitim ve öğretimi kolay, hızlı ve en az maliyetle sanal ortamda sağlarken önemi de gün geçtikçe artmaktadır. İnternetin her alanda işlev kazanması şüphesiz ki, icat edilme amacından çok farklı kullanılmaya, yaygınlaşmaya ve çeşitlilik kazanmaya doğru gitmiştir(Çakır vd, 2013:2).

İnternet, soğuk savaş döneminde askeri ihtiyaçlardan doğan bir sonuç olmuştur. Sovyetler Birliği'nin 1957'de Sputnik uydusunu uzaya göndermesinin ardından, Amerikan hükümeti, özellikle bir nükleer saldırıya karşı arayış içinde olmuştur. İnternet, bu olası saldırıya karşı mevcut iletişim araçlarına alternatif, saldırıdan etkilenmeyerek pek çok bilgisayarın zarar gördüğü bir ortamda, haberleşmeyi sağlamak amacıyla tasarlanmış bir sistemdir(Subaşı, 2001:105-112).

“İnternet, dünya kapsamında bulunan birçok bilgisayar sistemini TCP (Transmission Control Protocol)/IP (Internet Protocol) protokolü ile birbirine bağlayan ve gittikçe büyüyen bir iletişim ağıdır”(Ertuğrul ve Keskin, 2012: 80). 1969 yılında Amerika Savunma Bakanlığı'nın da desteğiyle “ARPANET” adıyla ilk bilgisayar ağı kurulmuştur. Daha sonra geliştirilerek internet adını alan, bilgisayar ağı 1990'lardan itibaren geniş bir kullanım alanına yayılmıştır(Castells, 2005:59-69).

İlk ARPANET uygulaması dört bilgisayarın bulunduğu siteler, Utah Üniversitesi, Santa Barbara'daki Kaliforniya Üniversitesi, Los Angeles'teki Kaliforniya Üniversitesi ve Standford Araştırma Enstitüsü'dür. 1972 yılına gelindiğinde, 50 üniversite ve araştırma kuruluşu (hepsi askeri teknoloji projeleriyle ilgili) bağlantıya sahipti (Kılınçaslan & Souici, 2005:97-106).

Çağımızın en etkili araçlarından biri olan internet ve kablosuz iletişim, eğitim, sağlık, ulaşım, ticaret gibi pek çok alanı etkisi altına almış durumdadır. Bu alandaki hızlı gelişim ve yenilikler, pek çok toplumda, bu teknolojinin toplumun kültürel yapısı ve değerleriyle bütünleşmesi sürecinde bazı sorunları da beraberinde getirmektedir(Kuzu vd, 2008:206).

İletişim, günümüzde birçok disiplinin terminolojisi içinde yer alan bir kavram olduğu için içeriği de oldukça zengindir. İletişim sürecinin bireyin ait olduğu toplumdaki ve o toplumu yönlendiren uluslararası kurumlardan etkilenmektedir. Öte yandan iletişim süreci bireyin toplumsal yaşamıyla birlikte ortaya çıkmakta, toplumsal ilişkileri yönlendirmektedir(Önür,2002:1). İletişim teknolojileri arasında sayılabilecek film, slayt, televizyon, uydu, teleteks, veri aktarma ağı ve benzeri teknolojilerin bilgisayar ve özellikle internet kanalı ile kombine edilerek kullanılmaya başlaması bilişim teknolojilerinin küreselleşmesine neden olmuştur(Avcıoğlu, 2011:21-22).

Yapılan araştırmalarda “medyaya güveniyor musunuz?” Okuduğunuz veya duyduğunuz haberlere hemen inanıyor musunuz? Yoksa gerçekliğini sorgulayıp, doğruya ulaşmak için çaba sarf ediyor musunuz? Gibi sorulara ankete katılanlar yüksek oranda “Hayır” cevabı vermektedir. Medyada yapılan bir yalan/hatalı/manipüle haber, sosyal medyada çok çabuk ifşa edilebilmekte, dalga dalga yayılarak alay konusu olabilmektedir. Ancak, bunun tersi de mümkün olmakta, bir haber yalan/hatalı/manipüle bir içerikte olduğu halde, sanki doğruymuş gibi, sosyal medyada çok çabuk alıcı bulmakta ve hızla geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Özellikle sosyal medyanın gelişmesiyle birlikte, artık, kitle iletişim araçlarından gelen haberler de, sorgulanmaya başlanmıştır. Acaba sosyal medya yıllardır toplumların karşı karşıya kaldığı yanlış bilgilene/meye/bilgilendirilmeye engel olabilir mi? Yoksa kendisi mi bu yanlış bilgilendirmeye neden olmaktadır? Bir de, yalanın alıcısının çok olduğu gerçeği de unutulmamalıdır.

3. İLETİŞİM GÜVENLİĞİ

Güvenlik; toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu ve emniyet olarak tanımlanmaktadır. Abraham Maslow'un, ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramına göre, güvenlik ihtiyacı, fizyolojik ihtiyaçlardan sonra en temel ihtiyaçlardandır. Güvenlik ihtiyacı, insanlığın çağlar boyunca yaşadığı tüm gelişim süreçlerinde etkisini artırarak hissettirmiştir.

Yaşanan dönemi, bilgi toplumu, bir başka deyişle internet ve dijital çağ olarak adlandırmak gerekmektedir. Bilgi toplumunun temel dinamiklerini oluşturan insan ve bilgi etkenlerinin teknoloji ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması nedeniyle, bilgi güvenliği konusu gündeme gelmiştir. Çünkü bilgi; güvenliliğinin sağlanması beklenen, fiziksel ortamda kaydedilmiş, sistemli hale getirilebilen, depolanabilen ve herhangi kitle iletişim aracı vasıtasıyla başka kişilere aktarılabilen bir niteliğe sahiptir(Dura ve Atik, 2002:114).

Bilgi güvenliği, diğer bir deyimle, iletişim çalışmalarından elde edilebilecek değerli bilgilerin, yetkisiz kişilerin eline geçmemesi amacıyla alınan önlemlerdir. Günümüzde neredeyse hiçbir bilgi gizlenememekte ve pek çok bilgi anında istenilen yere iletilmektedir. Bununla birlikte; insanlar bu iletişim araçlarını zaman zaman gerçeğe ve toplumun değerlerine aykırı bir biçimde kullanmaktadırlar. Bu nedenle bilginin yaygınlaşması kadar güvenliği de önemlidir. Bilgi güvenliği kavramı, bilginin depolanması esnasında, silinme gibi zarar verici ve olası tehlikelere karşı korunmasını sağlayan birçok uygulamalarını kapsamaktadır(Önel ve Dinçkan, 2007:6).

Kişisel bilgi güvenliği denildiğinde ilk olarak bilgisayar güvenliği akla gelmektedir. Bilgisayar güvenliğinin tehdit edilmesinde genel olarak kötü niyetli bir başka deyişle korsanlar veya saldırganlar başrol oynamaktadır. Korsanlar veya saldırganlar, bilgisayar güvenlik sistemini aşabilmek için birçok teknik geliştirmiştir. Bu noktada saldırı türünün doğru bir şekilde analiz edilmesi, bilgi güvenliği bağlamında önemlidir(Canbek ve Sağıroğlu, 2006:168-169).

Her araç gibi, internet de kötüye kullanılarak, kamu düzeni ve temel hak ve hürriyetler ihlal edilebilmektedir. Bu bakımdan, ceza yasaları, teknolojik gelişmeler karşısında, ihtiyaçlara cevap vermek adına, son çare olarak, bu hak ve hürriyetlerin kötüye kullanımlarından bazılarını suç saymıştır(Wall: 2001:120-121).

Bunun yanı sıra, korsanların ya da saldırganların bilgisayar güvenliğini tehdit etmesinden önce, bilgisayar kullanıcılarının kişisel olarak önlem alması da mümkündür. Kişisel bilgisayar güvenliği bağlamında bilgisayar işletim sisteminin güncellemelerinin yüklenmesi, anti-virüs uygulamasının yüklenmesi, güvenliği olmayan internet sitelerine bağlanılmaması, yabancı elektronik postala iletilerin açılmaması ve kullanılmadığı durumlarda bilgisayarların kapalı tutulması gibi işlemler önerilmektedir(TÜBİTAK, 2009).

Kurumsal bilgi güvenliği ise, "kurumların bilgi varlıklarının tespit edilerek zafiyetlerinin belirlenmesi ve istenmeyen tehdit ve tehlikelerden korunması amacıyla gerekli güvenlik analizlerinin yapılarak önlemlerinin alınmasıdır. Kurumsal bilgi güvenliği insan, eğitim, teknoloji gibi çok etkenli bir yapıya sahiptir(Vural ve Sağıroğlu, 2008:509).

Bilgi güvenliği yeni teknolojik gelişmelerle birlikte sektörleşmiştir. Bununla birlikte, yeni güvenlik tehlike unsurları meydana gelmiştir. Böylece risk ve hassasiyet alanları ortaya çıkmıştır (Aslanyürek, 2016:84). Bu unsurların bazıları; "virüs, solucan, truva atı, casus yazılımı, web böcekleri, aldatmaca, telefon çeviriciler, korunmasızlık sömürücüleri, klavye dinleme sistemleri, parazit, hırsız, püsküllü bela yazılım, tarayıcı yardımcı nesnesi, uzaktan yönetim aracı, şifre yakalayıcılar-soyguncular, şifre kırıcılar, anahtar üreticiler, e-posta bombardımanı, kitle postacısı, sazan avlama, web sahtekârlığı-dolandırıcılığı" gibi unsurlardır(Canbek, 2005:10-11).

İnternetin kullanımı küresel boyutta olduğundan kontrol edilmesi çok zordur. Bundan dolayı kişi internet kullanırken kendi vicdanıyla baş başa kalmaktadır. Ancak kötü niyetli insanların varlığı bu

ortamın ihlal edilmesine ve farklı amaçlar için kullanılmasına neden olmaktadır. İnternetin bu şekilde kullanımı bazı etik kaygıları da beraberinde getirmektedir. Bunun üzerine bazı etik kurallar belirlenmiştir. Bu etik kurallar 10 madde halinde “İnternet İletişimin Kuralları” başlığı altında Türkiye Bilişim Vakfı öncülüğünde yayınlanmıştır(Dede, 2004);

Bilgisayar teknolojisinin hızla gelişmesi, boyutunun küçülmesi ve maliyetinin azalmasıyla birlikte kullanıcı sayısında büyük bir artış yaşanmıştır. Bu gelişmeye paralel olarak eski yöntemler terk edilmiş ve hemen hemen her alandaki kayıtlar bilişim teknolojileri ile yapılmaya başlanmıştır. 1990’lı yıllarda internetin de büyük bir gelişme kaydederek dünyadaki bilgisayar kullanıcılarını birbirine bağlamasıyla suça meyilli kişi ve gruplar için yeni suç alanları doğmuştur(Alaca, 2008:21).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin, insanoğluna sağladığı birçok faydalar olmakla birlikte, pek çok yeni suç tiplerine neden olduğu ve suç işleme imkânı sağladığı da unutulmamalıdır.

4. SOSYAL MEDYADA KAYNAK GÜVENİLİRLİĞİ

Sağlam kaynak konusuyla ilgili olarak, sosyal medyanın güvenilirliği de oldukça önem arz etmektedir. Günümüzde birçok insanın en az bir sosyal medya hesabı bulunmakta; bu hesabından sık sık bilgi paylaşmakta, aynı zamanda başkalarının paylaştığı bilgilere de bu yolla ulaşabilmektedir. Bilgi toplumu ile birlikte bilim ve teknolojinin hızla ilerlemesi, internetin yaygın bir şekilde kullanılmasına neden olmaktadır. İnternetin yaygın bir biçimde kullanılması ile birlikte Youtube, Twitter, Facebook, MySpace gibi sosyal medya platformları ortaya çıkmıştır. Kaplan ve Haenlein, sosyal medya kavramını “sosyal medya kullanıcıları tarafından oluşturulan, içerik üretimine ve paylaşımına olanak veren, web 2.0’in ideolojik ve teknolojik temelleri üzerine inşa edilmiş internet tabanlı uygulamalar grubu şeklinde” tanımlamaktadır(Kara, 2013:54).

Bu noktada, özellikle Twitter hakkında, 2020 Yılı, Amerika Birleşik Devletleri, başkanlık seçimlerini, Donald Trump aleyhine etkilediğine ilişkin bazı iddialar bulunmaktadır. Bu iddiaların doğruluğunu zaman gösterecektir. Özellikle, başkan Trump’un iletilerine engellemeler koyarak, seçmen üzerinde bir etki yaptığı düşünülmektedir.

Youtube, Twitter, Facebook, Myspace gibi sosyal ağlar da kullanıcıların fotoğraf, eğitimleri, adresleri, kişisel bilgilerin paylaşması ve yer bildiri yapması gerek kendi tanıdığı kişilerden gerek de tanımadığı kişileri kaynaklı olarak kişisel bilgilerin kötü amaçlı olarak kullanımının önünü açmaktadır(Qi ve Edgar-Nevill, 2011: 74-78). Kişisel hesapları ve bilgileri çalınan kişiler, taciz ve istismara maruz kalabilmektedir(Yavanoğlu vd., 2012:15-27). Ayrıca bireyler, sosyal medya kullanımı esnasında birçok zararlı uygulamalara, sahte link ve bağlantı tuzakları gibi tehlikelerle karşı karşıya kalmaktadır.

Uluslararası medyada güvenilirliği etkileyen en önemli etkenlerden biri de, haberin üretimi ve dağılımındaki dengesizliktir. Teknolojik olarak önde olan, zengin ve güçlü ülkelerden veya sermaye gruplarından, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere kadar olan haber akışında, birkaç dev kuruluşun dışında, pek çok ülke, uluslararası haber üretmek, dağıtmak, muhabir temin ve istihdam etmek, gelişmiş teknolojik imkânları kullanmak ve tüm bunları finanse etmekte yetersiz kalmaktadır.

Klasik medya, zaman zaman güvenilir olmayan kaynaklardan beslenmektedir. Ne yazık ki, radyo, televizyon ve gazeteler de, sosyal medyada güvenilir olmayan kaynaklardan derlediği bilgi ve fotoğraflarla haberler yapmaktadır. Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler, bilişim teknolojilerinin kullanımı ile hizmetlerin daha hızlı sunulması, yaygınlaştırılması, doğru ve yeterli bilgiye hızla ulaşma, şeffaflaşma, iş ve zaman verimliliği gibi pek çok kazanımı bizlere sunarken, sanal ortamlara güven sorununu da beraberinde getirmiştir. Son zamanlarda yaşanan olumsuzluklar, bu ortamları kullanmanın, sosyalleşmeyi kolaylaştırdığı kadar, yeni tehdit ve tehlikeleri de beraberinde getirdiğini göstermektedir.

K12 düzeyinde eğitim gören çocukların ve gençlerin sosyal ağlarda kendileri ile ilgili pek çok bilgiyi paylaşma açtıkları, küçük çocukların, pedofili saldırılarına maruz kaldıkları, daha ileri vakalarda sosyal ağlarda tanıştıkları kişiler tarafından zorla alıkonuldukları ve fuhşa zorlandıkları, şirketlerin, market bilgileri topladıkları ve bunu reklam ve satışlarda kullandıkları, 14 yaş altı çocukların bu ortamları kullanmaması gerekirken sıklıkla kullandıkları, ad-soy ad, doğum tarihi, iletişim adresleri, e-posta adresleri, msn kullanıcı isimleri, kişisel web sayfası bağlantılarının ve cep telefonu bilgilerinin sosyal paylaşım sitelerinde halka açık halde olduğu, kişilerin sosyal ağ üzerinde yayınladıkları sayfalar nedeniyle öldürülebileceği, kişilerin kandırılarak sosyal ağ üzerinden para göndermelerinin sağlanabileceği, sosyal ağ uygulamaları sayesinde bilgisayarların bilişim korsanları tarafından ele geçirildiği görülmektedir.

Sosyal ağlarda yapılan, anlık mesajlaşma, bağlantı paylaşımı, siyasi ve ideolojik paylaşımlar, ailevi ve kişisel paylaşımlar, fotoğraf paylaşımları ve son günlerde uygulama paylaşımları olmak üzere birçok farklı kategoriye yayılmıştır. Sınırsız bir özgürlüğün içinde, kargaşanın kaçınılmaz olacağı olgusu ile sanal ortamlara duyulan güven azalmaktadır. Pek çok kişi, kandırılarak bilişim korsanlarının hedefi olmaktadır. Birçok organize suç faili, kurbanlarını arkadaşlık sitelerinden seçmektedir. Bu özelliklerin her biri, eski ve yeni saldırı yöntemlerine davet çıkarmaktadır. Sanal ve gerçek yaşantıları karıştırmaktan kaynaklanan güvenlik açıklarından, toplumun her kesimi etkilenmektedir. Bu sitelere verilen kişisel bilgiler kullanılarak, banka hesaplarının boşaltılmasından, bilgisayar sistemlerine virüs bulaştırılmasına, hatta toplum karşısında bireylerin küçük düşürülmesine kadar pek çok tehditlerle karşılaşmaktadır.

5. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

“Değişmeyen tek şey değişimin kendisidir” ilkesinden hareketle, her birey ve toplumun her an değişim içinde olduğu bir gerçektir. Bu açıdan bakıldığında, bir toplumsal yapının temel belirleyicisi insan-doğa çelişkisidir. Bu çelişki, insanın doğaya karşı savaşını belirlemektedir. İnsanoğlu kendi ürettiği mal ve hizmetleri çılgınca bir fetişizm içinde algılamaya başlamaktadır. Bunun sonunda, doğaya egemen olmak için üretilen mal ve hizmetler, insana egemen olmaktadır. Sosyal medya, toplumsal değişimde çok önemli fırsatlar sunmakla birlikte, büyük tehditleri de içinde barındırmaktadır. Buradaki en önemli nokta, sosyal medya kullanıcılarının, bu platformları ne amaçla ve hangi bilinçle kullandıklarıdır.

Yaşanan bu dijital çağda, iletişim araçları ve internet, yaşamımıza getirdiği kolaylık nedeniyle, ayrılmaz bir parçamız olmuştur. Elektronik ortama aktarılan tüm bilgiler, bilgisayar ve internet sayesinde hızla yayılmaktadır. Bireyler, toplumlar ve devletlerin öncelikli ve ortak hedefi; var olmak, kendini korumak, kendine yönelik tehlikelere karşı önlemler almak, varlığını sürdürebilmek, kısacası güvenliğini sağlamaktır. Bu nedenle güvenlik, insanoğlunun hiçbir şekilde vazgeçemeyeceği bir ihtiyaçtır.

Sosyal medya mecralarına fazla bilginin aktarılmaması, paylaşılmaması, erişimin denetlenmesi ve korunması bilincinin, halkın her kesimi tarafından kabullenilmesi amaçlanmalıdır. Bu tür hizmetleri veren kurumların, kişisel verilerin güvenliğinin sağlanması için kullanım politikalarını geliştirmeleri, tehdit ve tehlikeleri önleyici önlemleri almaları, kullanıcıları bilgilendirici dokümanlara daha fazla yer vermeleri gerekmektedir. Sosyal ağlarda karşılaşılabilecek tehdit ve tehlikelerin azaltılmasına ve kişisel verilerin güvenli olarak paylaşılması için hukuksal olarak korunmaya destek sağlayacak yasa ve yönetmeliklerin ivedilikle hazırlanmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin de ileri ülkeler seviyesine ulaşması, ekonomik değişim ve toplumsal dönüşümünü tamamlayabilmesi, rekabetçi dünyada yerini alabilmesi için, bilgi ve iletişim teknolojileri üzerinde saklanan ve aktarılan bilginin güvenliğini ve kişisel mahremiyetini sağlaması gerekmektedir. Türkiye açısından bütüncül yaklaşımın bir gereği olarak, öncelikle yeterli eğitimi almış ve her türlü teknik donanımına sahip kolluk birimleri, bilirkşi kurumları ve yargı teşkilatı oluşturulmak zorundadır.

Dünyanın içinde bulunduğu şu anki salgın koşulları da düşünüldüğünde, önümüzdeki günlerde dijital platformların öneminin artması beklenmektedir. Bu nedenle, bu alanda sadece kullanıcı ve yönlendirilen değil, üreten, tasarlayan ve yön veren konumuna gelmek gerekmektedir. Tüm bilgilerin, saniyelerle dünyanın bir ucundan diğerine gittiği düşünüldüğünde ne kadar büyük tehlikelerle karşı karşıya olduğumuz açıktır. Gerekli önlemler alınmadığı sürece, artık en mahrem diyebileceğimiz bilgiler, hiç ummadığımız kişi ve ülkelerin eline geçebilir.

Teknoloji toplumları değiştirmeye ve dönüştürmeye hızla devam etmektedir. Dijital insan tasarımı ve kurgusu gerçekleşmeye başlamıştır. Covid19 salgını bu sürece ivme kazandıracaktır. Sonuç olarak, önümüzdeki günlerde ve yıllarda, internet ve iletişim teknolojilerinin, yaşamımızın çok önemli bir parçası olmaya devam edeceği görülmektedir. Bu bağlamda, özellikle kötü niyetli bir takım kişi ve ülkelerin, bu alana ilişkin saldırıları artabilir. Sağlıklı veri ve bilgiye ulaşma noktasında, güvenli internet kullanma ilkelerine çok sıkı bir şekilde uyulması gerekmektedir. Bundan sonra, ülkelerin ve toplumların yok edilmesinin siber alan üzerinden olacağı değerlendirilmektedir. Bireyler ve toplum olarak, hem bir taraftan bu alanı çok etkin kullanmak, hem de siber saldırılara karşı hazırlıklı olmak gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Alaca, B. (2008). Ülkemizde Bilişim Suçları ve İnternetin Suça Etkisi (Antropolojik ve Hukuki Boyutları ile), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Aslanyürek, M. (2016). İnternet ve Sosyal Medya Kullanıcılarının İnternet Güvenliği ve Çevrimiçi Gizlilik İle İlgili Kandırları ve Farkındalıkları, Maltepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi Dergisi, ss. 80-106.

Avcıoğlu, G. Ş. (2011). Küresel Bilgi Teknolojileri ve Küresel Değerler, Konya: Çizgi Kitabevi.

Çakır, Ö.,-Horzum, B.M.,-Ayas, T. (2013). “İnternet Bağımlılığının Tanımı ve Tarihçesi”, içinde (Editör, Kalkan, M-Kaygusuz) İnternet Bağımlılığı Sorunlar ve Çözümler, Ankara: Anı Yayıncılık.

Canbek, G. (2005). Klavye Dinleme ve Önleme Sistemleri Analiz, Tasarım ve Geliştirme, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Canbek G. ve Sağıroğlu Ş. (2006). “Bilgi, Bilgi Güvenliği ve Süreçleri Üzerine Bir İnceleme”, Politeknik Dergisi, 9(3):165-174.

Castells, M.(2005). Ağ Toplumunun Yükselişi. (Çev. Ebru Kılıç), İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Çelik, E- Babaoğlu, E. (2017). “Üniversite Öğrencilerinin Yabancılaşma Düzeyi”, Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 18, Sayı 1, ss. 405-427.

Dede, M. B. (2004), “İnternet”, 1.Baskı, İnsan Yayınları, İstanbul.

Dura, C. ve Atik, H. (2002). Bilgi Toplumu, Bilgi Ekonomisi ve Türkiye, Literatür Yayınları. İstanbul.

Kalkan, M-Kaygusuz, C. (2013). İnternet Bağımlılığı Sorunlar ve Çözümler, Ankara:Anı Yayıncılık.

Kara, T. (2013). Sosyal Medya Endüstrisi, İstanbul: Beta Basım Yayım.

Karagülle, A Elif -Çaycı B. (2014). “Ağ Toplumunda Sosyalleşme ve Yabancılaşma”, The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication, Cilt: 4, Sayı: 1, ss.1-9.

Karakaş, M. (2020), “Covid-19 Salgınının Çok Boyutlu Sosyolojisi ve Yeni Normal Meselesi”, İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi 40(1): 541-573.

Kılınçaslan, T. & Souci, B. (2005). “İletişim Teknolojisindeki Değişimin Kent Açık Mekanına Etkisi”, itüdergisi/a, Cilt:4, s.1, ss.97-106.

- Kuzu, Abdullah vd. (2008). İnternet Kullanımı ve Aile, Ankara: Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel M¼d¼rl¼g¼ Yayınları.
- Önel, D. ve Dinçkan, A. (2007). “Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Kurulumu”, TÜBİTAK Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstit¼s¼.
- Ön¼r, N. (2002). Küreselleřen Dünya’da İletişim ve Toplum, Ankara: Alp Yayınları.
- Qi M. ve Edgar-Nevill D. (2011). “Social Networking Searching and Privacy Issues”, Information Security Technical Report, 1, 74-78.
- Subaşı, N. (2001), “Sanal Cemaat Örut¼leri”, Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve Hukuk’ta Etkiler Sempozyumu, Mart, Ankara, s.105-112.
- Tarcan, Ahmet. (2005). “D¼nden Bug¼ne İnternet Üzerine Felsefi Yaklaşımalar”, İnternet ve Toplum, (editör, Ahmet Tarcan), Ankara: Anı Yayıncılık.
- TUBİTAK. (2009). “Bilgisayar Kullanımı ve İnternet” [http://bilgitoplumu.gov.tr/Documents/1/Icra_Kurulu/090715_IK27.Toplantisi Internet ve Bilgisayar Guvenligi.pdf](http://bilgitoplumu.gov.tr/Documents/1/Icra_Kurulu/090715_IK27.Toplantisi%20Internet%20ve%20Bilgisayar%20Guvenciligi.pdf) (Erişim tarihi: 18.11.2019).
- Vural, Y. ve Saęiroęlu, Ş. (2008). “Kurumsal Bilgi Güvenliği ve Standartları Üzerine Bir İnceleme”, Gazi Üniv. M¼h. Mim. Fak. Dergisi, 23(2), 507-522.
- Wall, S, David.(2001). “İnternet Rejimi ve D¼zenleme Sorunu”, çev. Hasan Sınar, Adalet Y¼ksekokulu, 20. Yıl Armağanı, İstanbul.
- Yavanoğlu U., Saęiroęlu, Ş. ve Çolak, İ. (2012). “Sosyal Ağlarda Bilgi Güvenliği Tehditleri ve Alınması Gereken Önlemler”, Politeknik Dergisi: 15(1):15-27.